

ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА – ПЕРСПЕКТИВА РОЗВИТКУ ХАРЧОВОЇ ТА ПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗЕЙ

У воєнний та повоєнний період харчова галузь є однією з ключових для розвитку циркулярної економіки, оскільки вона має значний вплив на навколишнє середовище та використання наявних ресурсів. Враховуючи негативні наслідки для екології результатів військової агресії, важливим є максимально швидке відновлення бізнесу з дотриманням основних правил циркулярної економіки.

Аналізуючи [1] використання наявної сировини та готової харчової продукції встановлено нераціональне та невідповідальне використання споживачами та виробниками ресурсів, що призводить до збільшенні відходів. Встановлено, що значна кількість цінної сировини не використовується або утилізується через закінчення термінів зберігання. Відсоткове співвідношення відходів харчових продуктів наведено на рис. 1

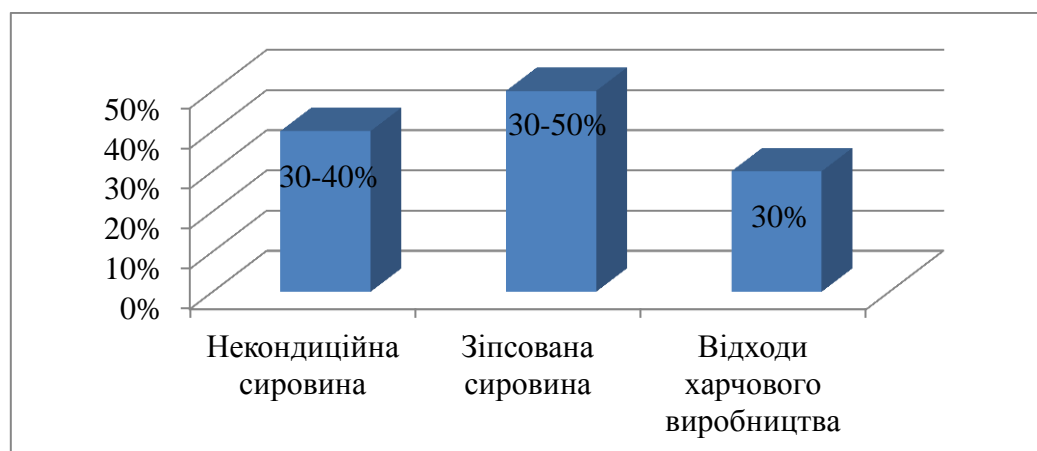


Рис. 1. Відсоткове співвідношення відходів харчових продуктів

Відповідно до даних рис.1. можемо спостерігати, що до 40 % рослинної сировини, що не відповідає товарознавчим характеристикам, залишається на полях та використовується не за призначенням. Варто відзначити, що низькою є і відповідальність самих споживачів, які на смітних викидають від 30% до 50% харчових продуктів бо вони зіпсувалися. Отримані дані свідчать про необхідність перегляду всієї ланки харчового ланцюга від виробництва сировини до виготовлення та реалізації готової продукції.

Аналізуючи дані, встановлено, що глобальні кількісні втрати харчових продуктів та відходів з них на рік становлять приблизно:

- 30% для зернових;
- 40–50% для коренеплодів, фруктів та овочів;
- 20% для олійного насіння;
- 20 % м'яса та молочних продуктів;
- 35% для риби.

Низька культура споживання не лише зумовлює надмірні обсяги накопичення харчових відходів, а й справляє чималий вплив на довкілля, фінансові показники держав та етичні норми де Україна не є винятком. Відсутність ефективних заходів, спрямованих на запобігання утворенню, перероблення та утилізацію харчових відходів і втрат гальмує розвиток національної економіки, суперечить принципам сталого розвитку.

Відповідно, розглянемо перспективні напрями розвитку харчової галузі з урахуванням циркулярної економіки:

1. Зменшення втрат і відходів:

- *Оптимізація процесів зберігання і транспортування;*
- *Впровадження систем управління відходами;*
- *Стимулювання інновацій у переробці відходів.* В цьому підпункті, важливою є підтримка досліджень і розробок, спрямованих на впровадження нових методів переробки харчових відходів у продукти, біопалива, альтернативні матеріали тощо.
- *Розвиток кругового використання ресурсів;*

- *Стимулювання культурних змін.* Необхідні державні програми спрямовані на зміни споживчих звичок та стимулювання більш ощадного підходу до використання харчових ресурсів, що дозволяє ефективніше використовувати всі складові продуктів та уникати надмірної кількості відходів.

2. Локальне виробництво та кругові системи харчування: Сприяння розвитку локальних продовольчих систем, які зменшують відстань між виробниками та споживачами. Кругові системи харчування, такі як місцеві фермерські ринки, сприяють зменшенню енерговитрат на транспортування та упаковку продуктів. Для виконання цього пункту важливим є :

- *Аналіз сучасного стану локальних продовольчих систем;*
- *Роль місцевих фермерських ринків;*
- *Технологічні та інноваційні підходи до розвитку локальних систем;*
- *Соціо-економічні аспекти локального виробництва;*
- *Стимулювання споживання місцевих продуктів.*

Ці аспекти допоможуть розглянути більш широкий спектр питань, пов'язаних з розвитком локального виробництва та кругових систем харчування, і визначити ключові фактори успіху для їх впровадження та підтримки. Однак, для відновлення регіону і стимулювання інновацій є потреба у державних програмах підтримки, участь у партнерствах, включаючи публічно-приватні партнерства, дослідницькі програми та грантові ініціативи, спрямовані на розвиток циркулярних моделей у харчовій галузі. Лише об'єднавшись бізнес, держава та споживачі можуть створити оптимальні умови для швидкого відновлення державного потенціалу з врахуванням основних принципів циркулярної економіки.

Список літератури

1. O. Stryhunivska, O.Dzyundzya, R. Rasulov. Harmonizacja podejścia do przeplanowania układów przestrzennych w zakładach przemysłu spożywczego według zasad GOZ . *Innowacje w naukach inżynieryjno- -technicznych – wybrane aspekty* : Monografia naukowa. Wydawnictwo Naukowe TYGIEL – Lublin,2023 s.107-119.